

ประโยค ป.ธ. ๕
 แปล มครเป็นไทย
 สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๖๐

๑. สนฺทิฏฺฐิกนฺตฺติ อสฺมปรายิกตฺตาย ทฏฺฐพฺพํ สยํ อณุภวิตพฺพํ
 อตฺตปฺปจฺจกมฺ ํ ทิฏฺฐธมฺมิกนฺตฺติ อตฺโถ ๑ สาหุ ทานนฺตฺติ สทฺธมฺมคตฺตเกนฺว
 ตฺติฏฺฐตีตฺติ ทานํ นาม สาธุ สุนฺทโร พุทฺธาทีหิ ปณฺฑิตฺเตหิ ปสฺตถนฺตฺติ
 เอวํ สทฺธมฺมคตฺตเกนฺว ตฺติฏฺฐตี ๑ ยํ ทานํ เทตฺตีติ ยํ เทยฺยธมฺมํ ปสฺสสฺส เทตฺติ ๑
 ตสฺส ปตฺติ หุตฺวา เทตฺตีติ โลกํ สุกฺกุฏฺ อภิภวฺนฺโต ตสฺส อธิปตฺติ หุตฺวา
 เทตฺติ เตนฺ อณฺภิภวฺนฺนียตฺตฺตา ๑ น ทาโส น สหาโยติ ตทฺถยํ อณฺวยโต
 พฺยติเรกโต จ ทสฺเสตฺตุํ โย หีตฺติอาทิ วุตฺตํ ๑ ทาโส หุตฺวา เทตฺติ
 ตณฺหาทาสพฺยสฺส อุกตฺตตฺตฺตา ๑ สหาโย หุตฺวา เทตฺติ ตสฺส อปฺปิยภาว-
 วิสฺสชฺชนฺโต ๑ สามิ หุตฺวา เทตฺติ ตตฺถ ตณฺหาทาสพฺยโต อตฺตนาํ โมเจตฺวา
 อภิภฺยฺย ปวตฺตนาโต ๑ อถฺวา โย ทานสฺสิตตฺตาย ทายโก ปุคฺคโล โส ทาน
 ปวตฺตติเกเทนฺ ทานทาโส ทานสหาโย ทานปตฺตีติ ติปฺปกาโร โหติ ตทสฺส
 ติปฺปการตฺตํ วิภิชิตฺวา ทสฺเสตฺตุํ โย หีตฺติอาทิ วุตฺตํ ๑ ทาทพฺพตฺตเณน ทานํ
 อณฺนปานาทิ ๑ ตตฺถ ยํ อตฺตนา ปรีฏฺฐชฺติ ตณฺหาชิปฺนุนตฺตาย ตสฺส วเส
 วตฺตนาโต ทาโส วีย โหติ น ยํ ปเรสํ ทียติ ๑ ตถาปิ อณฺนปานสามณฺเณน
 อิทํ วุตฺตํ ทานสงฺฆาตสฺส เทยฺยธมฺมสฺส ทาโส หุตฺวาติ ๑ สหาโย หุตฺวา
 เทตฺติ อตฺตนา ปรีฏฺฐชฺติทพฺพสฺส ปเรสํ ทาทพฺพสฺส จ สมสมฺภฺจฺปนฺโต ๑
 ปตฺติ หุตฺวา เทตฺติ สยํ เทยฺยธมฺมสฺส วเส อปฺปวตฺตติตฺวา ตสฺส อตฺตโน วเส
 ปวตฺตนาโต ๑ อปโร นโย ๑ โย อตฺตนา ปณฺธิตํ ปรีฏฺฐชฺติตฺวา ปเรสํ
 นิหีนํ เทตฺติ โส ทานทาโส นาม ตณฺนนิมิตฺตนิหีนภาวปตฺติโต ๑ โย ยาหิสํ
 อตฺตนา ปรีฏฺฐชฺติ ตาทิสเมว ปเรสํ เทตฺติ โส ทานสหาโย นาม
 ตณฺนนิมิตฺตนิหีนชฺคิตาภาววิสฺสชฺชนเณน สทิสภาวปตฺติโต ๑ โย อตฺตนา นิหีน

ปริภุชชิตวา ปเรสํ ปณฺธิตํ เทติ โส ทานปติ นาม ตนฺนนิมิตฺตเสฏฺฐภาวปตฺติโต ๑
 น นิตฺเตชภูโต เตชโส นิปฺผลตฺติยา ๑ สหปุเยติ คจฺจตฺติ สหปุโย
 สหปฺวตฺตโก ตสฺส ภาโว สหปุยตา สห ปวตฺตตี อห สหภาวํ เอกีภาวํ
 คตฺตาติ ๑ อสิตฺตสฺสาติ วา ตมฺหาพนฺรเนน อพนฺรตฺตสฺสาติ ตมฺภูฏีกา ๑

๒. ทายโก ทานปตฺติ ทายโก เจว ทานปติ จ ๑ โย หิ อณฺณสฺส
 สนฺตกํ เตนาณฺตโต เทติ โสปี ทายโก โหติ ตสฺมี ปน ทาน
 อสิสฺตริยาภาวโต น ทานปติ ๑ อยมฺปน อตฺตโน สนฺตกํเยว เทติ เตนาห
 อหฺนฺหิ โภ โคตม ทายโก ทานปตฺติ ๑ อยมฺเวว เอตฺถ อตฺถโ ๑ อณฺณตฺถ
 ปน อนฺตรนฺตรา มจฺเจเรน อภิกฺขยฺมาโน ทายโก อนภิกฺขโต ทานปตฺติ
 อาทินา นเยน วตฺตํ วฏฺฏตฺติ สุตฺตนิปาเต มาฆสฺสุตฺตวณฺณนา ๑

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคอเป็นไทย

๑. ฎีกาสีหสูตรนั้นว่า บทว่า **สนุทิจิกิ** ความว่า ชื่อว่าอันบุคคลพึงเห็น เพราะเป็นผลอันไม่เป็นไปในสัมปรายภพ คือ อันบุคคลพึงเสวยเอง เป็นของประจักษ์เฉพาะตัว คือเป็นไปในทิฏฐธรรม ฯ หลายบทว่า **สาหุทานนุติ** **สทุชามตตเกเนว** **ติฏฐติ** ความว่า ทายกยอมหยุดอยู่ด้วยเหตุเพียงความเชื่ออย่างนี้ว่า ชื่นชื่อว่าทาน ยังประโยชน์ให้สำเร็จ เป็นของดี อันบัณฑิตทั้งหลายมีพระพุทธเจ้าเป็นต้นสรรเสริญ ฯ หลายบทว่า **ยิ** **ทานิ** **เทติ** ความว่า บุคคลให้ไทยธรรมใดแก่ผู้อื่น ฯ หลายบทว่า **ตสฺส** **ปติ** **หุตฺวา** **เทติ** ความว่า ทายกครอบงำความโลภเสียด้วยดี ชื่อว่าเป็นเจ้าแห่งทานนั้นให้ เพราะความโลภนั้นครอบงำไม่ได้ ฯ พระอรรถกถาจารย์กล่าวคำว่า **โย** **หิ** ดังนี้ เป็นต้น เพื่อแสดงคำทั้งสองนั้น คือ **น** **ทาโส** **น** **สหาโย** โดยนัยอันคล้อยตาม และโดยนัยอันตรงกันข้าม ฯ ทายกชื่อว่าเป็นทาสให้ เพราะเป็นผู้เข้าไปใกล้ต่อความเป็นทาสแห่งตัณหา ฯ ทายกชื่อว่าเป็นสหายให้ เพราะสละความเป็นของไม่เป็นที่รักแห่งไทยธรรมนั้น ฯ ทายกชื่อว่าเป็นนายให้ เพราะเปลื้องตนจากความเป็นทาสแห่งตัณหาในไทยธรรมนั้นครอบงำเป็นไป ฯ อีกอย่างหนึ่ง บุคคลใดชื่อว่าเป็นทายก เพราะให้เป็นปกติ บุคคลนั้น โดยประเภทแห่งความเป็นไปในทาน มีประการ ๓ คือ ทาสแห่งทาน สหายแห่งทาน นายแห่งทาน เพื่อจะแสดงจำแนกความที่ทายกมีประการ ๓ นั้น พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวคำว่า **โย** **หิ** เป็นต้น ฯ ข้าวและน้ำ เป็นต้น ชื่อว่าทาน เพราะอรรถว่าเป็นของควรให้ ฯ บรรดาทายกทั้ง ๓ จำพวกนั้น บุคคลชื่อว่าเป็นดุจทาส เพราะเป็นไปในอำนาจวัตถุที่ตนบริโภคนเอง เหตุที่ตนถูกตัณหาครอบงำ ชื่อว่าไม่เป็นดุจทาส เพราะเป็นไปในอำนาจแห่งวัตถุที่ตนให้แก่ชนเหล่าอื่น ฯ แม้เช่นนั้น พระอรรถกถาจารย์ กล่าวคำว่า **ทานสงฺฆาตสฺส** **เทยฺยธมฺมุสฺส** **ทาโส** **หุตฺวา** นี้ ด้วยความที่ข้าวและน้ำเสมอกัน ฯ ทายกชื่อว่าเป็นสหายให้ เพราะตั้งของที่ตน

พึงบริโภค และของที่พึงให้แก่คนอื่นไว้โดยเสมอ ๆ กัน ๆ ทายกชื่อว่าเป็นนายให้เพราะไม่เป็นไปในอำนาจแห่งไทยธรรมเอง [แต่] ทำไทยธรรมนั้นให้เป็นไปในอำนาจของตน ๆ อีกนัยหนึ่ง ๆ ผู้ใดบริโภคของประณีตด้วยตน ให้ของแลกแก่ผู้อื่น ผู้นั้นชื่อว่า เป็นทาสแห่งทาน เพราะถึงความเป็นคนเลว มีการให้ของเวลานั้นเป็นนิमित ๆ ผู้ใด บริโภคของเช่นใดด้วยตน ให้ของเช่นนั้นนั้นแลแก่ชนเหล่าผู้อื่น ผู้นั้นชื่อว่าเป็นสหายแห่งทาน เพราะถึงความเป็นผู้เสมอกันด้วยอันสละภาวะคือความเป็นคนเลวและคนยิง มีการให้ของเสมอกันนั้นเป็นนิमित ๆ ผู้ใดบริโภคของแลกด้วยตน ให้ของประณีตแก่ชนเหล่าอื่น ผู้นั้นชื่อว่า เป็นนายแห่งทาน เพราะถึงความเป็นผู้ประเสริฐ มีการให้ของประณีตนั้นเป็นนิमित ๆ มิใช่เป็นผู้ปราศจากเดช เพราะความสำเร็จแห่งเดช ๆ ทายกชื่อว่า เทียวไปร่วมกัน คือเป็นไปด้วยกัน เพราะไป คือเทียวร่วมกัน ภาวะแห่งผู้เทียวไปร่วมกันนั้น ชื่อ สหพยุตา คือเป็นไปด้วยกัน เหตุนั้น พระอรรถกถาจารย์ จึงกล่าวว่ สหภาว เอกีภาว คตา ฯ อีกอย่างหนึ่ง บทว่า อสิตสุส ได้แก่ ผู้อันเครื่องผูกคือคัณฑหาผูกไม่ได้ ฯ

๒. อรรถกถามามสูตร ในสุดตนิบาตว่า สองบทว่า ทายโก ทานปติ แปลว่า เป็นทายกด้วย เป็นทานปติด้วย ฯ จริงอยู่ ผู้ใดถูกเขาบังคับ ย่อมให้ของอันมีอยู่แก่ผู้อื่น แม้ผู้นั้นก็เป็นทายก แต่ไม่เป็นทานปติ เพราะไม่มีอิสระในทานนั้น ฯ ก็มาฆมาณนีให้ของอันมีอยู่ของตนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ เขาจึงทูลว่า พระโคดมผู้เจริญ ข้าพระองค์แลเป็นทายก เป็นทานปติ เป็นต้น ฯ ความในมามสูตรนี้ มีเพียงเท่านี้ ฯ ส่วนในที่อื่น จะกล่าวโดยนัยเป็นต้นว่า ผู้อันความตระหนี่ครอบงำในระหว่าง ๆ ได้ชื่อว่าทายก ผู้อันความตระหนี่ครอบงำไม่ได้ ชื่อว่าทานปติ ดังนี้ ก็ควร ฯ